

Артур Борисович Кочарян,

кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник відділу
проектування розвитку обдарованості
Інституту обдарованої дитини НАПН України,
м. Київ, Україна

 <https://orcid.org/0000-0003-3854-4532>

Оксана Анатоліївна Ковальова,

кандидатка психологічних наук,
завідувачка відділу проектування
розвитку обдарованості Інституту
обдарованої дитини НАПН України,
м. Київ, Україна

 <https://orcid.org/0000-0002-0161-4026>

УДК 37.047

DOI [https://doi.org/10.32405/2309-3935-2022-2\(85\)-42-50](https://doi.org/10.32405/2309-3935-2022-2(85)-42-50)

ОРГАНІЗАЦІЯ ПУБЛІКАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЮНИХ ДОСЛІДНИКІВ ЗА ДОПОМОГОЮ ВІДКРИТИХ ЕЛЕКТРОННИХ ЖУРНАЛЬНИХ СИСТЕМ

Анотація.

У статті представлено проміжні результати виконання проєкту «Науково-методичне забезпечення створення електронного журналу відкритого доступу для оприлюднення результатів наукової діяльності учнів Малої академії наук України» на виконання програми спільної діяльності Міністерства освіти і науки України та Національної академії педагогічних наук України на 2021–2023 роки. Представлено результати аналізу показників публікаційної діяльності наукових працівників і зазначено її важливість у професійній діяльності науковця. Обґрунтовано обрану публікаційну модель електронного відкритого журналу та визначено її унікальність у порівнянні із традиційними науковими електронними виданнями, що базована на використанні принципу гейміфікації, який передбачає залучення учнівської молоді до процедури подвійного сліпого рецензування. З'ясовано переваги використання платформи Open Journal Systems (OJS), на якій розгорнуто електронне видання. Систематизовано організаційні задачі підготовчого етапу, а саме: дослідження організаційно-педагогічної моделі використання електронного журналу, дослідження організаційно-методичних засад та окремо педагогічних засад гейміфікації наукової освіти через публікаційну діяльність на платформі OJS. Також у статті прокоментовано деякі важливі аспекти Положення журналу щодо етики публікацій.

Ключові слова: відкритий доступ; наукова комунікація; Мала академія наук України; обдарована учнівська молодь; Open Journal Systems; гейміфікація.

Глобалізаційні процеси, які нині відбуваються у світі, неминуче впливають на систему освіти, що має реагувати на низку викликів і завдань, подолання яких мало б готувати здобувачів освіти до реального життя в майбутньому. Стрімкий і глобальний розвиток та використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) привів до четвертої індустріальної революції та заміні глобалізаційних процесів на процеси глокалізації (за принципом «думай глобально – дій локально») [1]. Стрімкий розвиток та активне проник-

нення ІКТ у повсякденне життя інтернет-речей, смарт-об'єктів, смарт-приладів, технологій потокової передачі даних, штучного інтелекту та BigData – усе це ще більш актуалізує суттєвий розрив між трансформацією освіти та готовністю здобувачів освіти до застосування ІКТ у своїй майбутній професійній діяльності. Поява Covid-19 та заходи карантинних обмежень, що ним були спричинені, мали б пришвидшити цифрову трансформацію освіти, і ця трансформація освіти дійсно стала більш актуальною саме у

впровадженні сценаріїв дистанційного навчання. Проте саме пандемія Covid-19 і висвітлила дискусійні питання якості методичної підготовки наукових, науково-педагогічних кадрів щодо готовності та розвитку власної інформаційно-комунікаційної компетентності (ІК-компетентності) до реалізації дистанційного навчання.

За таких умов дедалі більше зростає важливість формування навичок ХХІ століття із застосуванням цифрових технологій, критичного та наукового мислення, здатності до інноваційного вирішення задач у повсякденному житті. Ми продовжуємо ідею вітчизняних науковців (Н. Морзе, М. Бойко), які доводять, що успішний процес цифрової трансформації освіти має «першочергово передбачати трансформацію процесів і методів навчання, новий рівень співпраці з усіма учасниками освітнього процесу» [2, с. 2].

Успішний вітчизняний і міжнародний досвід провідних освітніх систем підтверджує, що зазначені вище завдання вирішуються через зростання ролі саме наукової освіти та застосування новітніх освітніх технологій, що спрямовані на розвиток та популяризацію саме наукової освіти.

Поняття «наукова освіта» в Україні сьогодні і досі має дискусійне тлумачення. Так, ст. 21 Закону України «Про освіту», виокремлено поняття «освіта наукового спрямування» та констатує факт зародження нової педагогічної доктрини, що вимагає розроблення відповідного стандарту. Традиційно наукову освіту пов'язували з вищим рівнем професійної освіти (аспірантура, докторантура) та визначали як один із рівнів професійної освіти, що готує до наукової діяльності [3]. В той самий час, ще у 2016 р. Європейська комісія наголосила, що «наукова освіта покликана сприяти: формуванню наукового мислення для відповідального вироблення рішень; наданню громадянам впевненості та вмінь для активної участі в складному технологічному світі; формуванню компетентностей для розв'язання складних проблем та інновацій для соціального і професійного відповідального життя, що сприяє солідарності, а також заохочує до кар'єри у сфері науки та інших інноваційних професій» [4, с. 4]. Цю думку продовжують вітчизняні науковці М. Гальченко та Ю. Гоцуляк [5, с. 5], які доводять, що однією з головних ознак наукової освіти потрібно вважати саме роль здобувача освіти з позиції дослідника, який самостійно ставить запитання і здатен самостійно розв'язувати проблеми. Під час нашого дослідження ми спиралися на розуміння наукової освіти як комплексу освітніх підходів, які базуються на системі наукових знань, упроваджують в освітній процес елементи наукової діяльності та популяризують її.

Публікаційна діяльність є невід'ємною складовою сучасних наукових досліджень та одним із ключових показників наукової діяльності науко-

вих і науково-педагогічних працівників, а також наукових і науково-педагогічних установ.

Варто зазначити, що визначень понять «наукова публікація» та «публікаційна діяльність науковця» в нормативно-законодавчих актах ми не зустрічали. Водночас одним із результатів наукової діяльності є саме наукова публікація. Сама ж наукова діяльність регламентується низкою законів України, як «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність» тощо.

Починаючи з 2017 р., відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку та критеріїв надання закладу вищої освіти статусу національного, підтвердження чи позбавлення цього статусу» від 22 листопада 2017 р. № 912 визначено такі показники публікаційної діяльності:

- середнє значення показників індексів Гірша наукових і науково-педагогічних працівників у наукометричних базах Scopus, Web of Science та інших наукометричних базах, визнаних Міністерством освіти і науки України;
- кількість науково-педагогічних і наукових працівників, які мають не менше п'яти наукових публікацій зазначених у наукометричних базах;
- кількість наукових журналів, які входять з ненульовим коефіцієнтом впливовості до зазначених наукометричних баз, що видаються закладом вищої освіти (ЗВО).

Отже, питання публікаційної діяльності наукових і науково-педагогічних працівників щороку стає дедалі більш актуальним. До поняттєвого апарату вводяться поняття «публікаційна етика» [6] та публікаційна активність [7]. Окрім того, розвиток ІКТ уже сьогодні дає змогу ідентифікувати науковця, бібліографічні та наукометричні бази, які змінили процес спілкування в науковій освіті загалом. Поширення результатів наукової діяльності в системі Open Science відбувається без участі самого науковця, що дає змогу забезпечити практику відкритого доступу до результатів наукових досліджень і надати науковому співтовариству можливість їх оцінювати та відтворювати [8].

Саме тому, у межах нашого дослідження ми зосередили увагу на організації публікаційної діяльності майбутніх науковців за допомогою інструментів відкритої освіти, а саме – відкритих електронних журнальних систем.

Дослідження організації публікаційної діяльності із застосуванням відкритих електронних журнальних систем ми проводимо в системі позашкільної освіти, а саме – Малій академії наук (МАН) України, яка відповідно до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» організовує та забезпечує участь учнівської молоді в дослідницько-експериментальній, науковій, конструкторській, винахідницькій та пошуковій видах діяльності.

Наше дослідження проводиться на виконання програми спільної діяльності Міністерства освіти і науки України та Національної академії педагогічних наук України на 2021–2023 роки [9].

Отже, з метою популяризації та просування ключових ідей наукової освіти серед учнівської молоді системи позашкільної освіти командою відділу проєктування розвитку обдарованості дитини Інституту обдарованої дитини НАПН України було розгорнуто відкритий електронний журнал на платформі Open Journal Systems (OJS), що дає змогу отримати численні переваги. OJS є відкритим програмним продуктом, що розповсюджується безкоштовно для публікації наукових журналів онлайн, яке за своєю функціональністю не має аналогів у світі. Окрім того, OJS може повноцінно організовувати весь видавничий процес: від прийому рукописів до рецензування та каталогізації публікацій, що максимально автоматизує процес видавництва (автори самостійно завантажують в систему рукописи, а рецензенти отримують повідомлення про нові подання, достатній інструментарій для якісного та кількісного моніторингу публікаційної діяльності авторів, достатні можливості для оптимізації системи під власні потреби). Перевагою також є підтримка публікацій статей у різних форматах і можливість налаштувань глобальної індексації (Google Scholar, Scopus, Web of Science).

Відкриті електронні науково-освітні системи, що представлені міжнародними наукометричними базами даних як web-орієнтовані ресурси і

сервіси, сьогодні є доволі поширеними і не є новими серед вітчизняних наукових установ і ЗВО. OJS активно використовують зазначені установи з метою оприлюднення та поширення використання результатів наукових і науково-педагогічних досліджень. В Україні цей досвід обмежений публікаціями наукових, науково-педагогічних працівників, студентів ЗВО та оприлюдненням випускних робіт бакалаврів і магістрів. Водночас у відкритому доступі відсутні системні відкриті електронні журнальні системи для учнівської молоді, які вже мають досвід наукової діяльності або мають бажання долучитися до наукової діяльності.

Аналізуючи науково-освітній простір, ми знаходимо різноманітні проєкти, які спрямовують учнівську молодь до наукової публікаційної діяльності. Так, PKPSchool (<https://pkpschool.sfu.ca>) пропонує різноманітні інструменти для всіх зацікавлених і залучених до наукової діяльності. Передбачається онлайн-навчання з публікаційної діяльності, вибір відповідної ролі в електронному виданні (автор наукової публікації, рецензент чи редактор власного електронного журналу).

Безкоштовний онлайн курс для майбутніх редакторів (рис. 1) пропонує: опанувати основні завдання, які необхідні для редактора наукового журналу; навчати аналізувати та розв'язувати типові проблеми, які можуть виникати під час редагування наукового журналу; допомагає освоїти сценарії допомоги іншим членам команди журналу; навчає ефективного пошуку в Інтернеті.

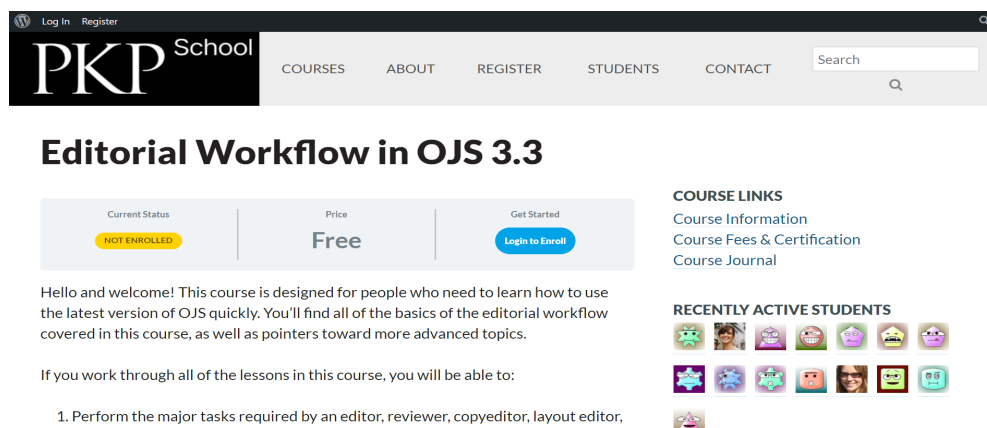

Рис. 1. Фрагмент екрана з безкоштовного онлайн-курсу для користувачів PKPSchool (<https://pkpschool.sfu.ca>)

Зазначений курс охоплює такі модулі: вступ до наукового журналу, організація та створення редакції, редакція та редакційна політика, редакційна роль та відповідальність, редакційний процес, виробничі процеси, управління процесом експертної оцінки, фінансові моделі для наукових журналів, видимість журналу та його просування, видимість журналу та його індексація, редактор журналу та юридичні питання, етичні питання редагування тощо.

Підсумовуючи, ми вважаємо, що створення та підтримка відкритого електронного наукового журналу для учнівської молоді є перспективним розвитком наукової освіти та розвитку необхідної для учнівської молоді публікаційної діяльності. Залучення юних дослідників до публікаційної діяльності у відкритих електронних журнальних системах дасть змогу суттєво розвинути науковий стиль мовлення, сформує навички аргументації та інтерпретації в побудові логіки опису процеду-

ри дослідження та обґрунтуванні його висновків. Інструменти гейміфікації є мотивацією до такої діяльності та можуть бути активно використані в системі заохочення до публікаційної діяльності.

Під гейміфікацією традиційно розуміють цілеспрямований і свідомий процес розвитку учнем умінь, а саме – аналізувати, синтезувати, порівнювати, узагальнювати, класифікувати в процесі навчальної діяльності на основі внутрішньо значущих устремлінь і зовнішніх впливів із використанням ігрових елементів і методів ігрового дизайну [10]. У нашому дослідженні ми використовуємо більш розширене (у контексті кінцевої мети гейміфікації як процесу) тлумачення К. Вербахом [11], тобто використання елементів гри та ігрових технік в неігрових ситуаціях, що дає змогу не лише ефективно мотивувати учнів до публікаційної діяльності, а й формувати дослідницький інтерес, розвивати їхню наукову компетентність.

Унікальність публікаційної моделі електронного наукового видання полягає в залученні учнівської молоді, вихованців МАН України не лише як авторів публікацій, а й в ролі рецензентів. Застосування гейміфікації на цьому етапі, на нашу думку, надасть можливість отримати низку переваг:

– активне залучення учнівської молоді до наукової освіти. Використання засобів відкритого доступу як платформи для онлайн-навчання наукової публікаційної діяльності, рецензування публікацій інших учнів і депонування власних дозволить мотивувати та надихати учнів до досягнень ще біль-

ших результатів їхньої наукової освіти та/або наукової чи дослідницької діяльності;

– формування навички ефективної командної співпраці. Електронний науковий журнал призначений для спільної командної діяльності учнівської молоді. OJS система дає змогу використовувати різноманітні сценарії залучення учнівської молоді до публікаційної діяльності. Важливим є кінцевий результат такої спільної діяльності – результат, який досягнуто спільними зусиллями (завантаження, рецензування, публікація, відгуки тощо);

– створення власного продукту. Наукова публікаційна діяльність із використанням засобів відкритого доступу – це реальний персональний досвід для створення власного продукту, а не просто діяльності заради процесу. Учні мають спробувати відчути невдачу, почати заново для отримання бажаного результату. Це своєрідна гра у процес майбутньої наукової чи дослідницької діяльності, завдяки якій відбувається моделювання власної творчої поведінки та формування навичок наукової творчості;

– досягнення особистісно-орієнтованих результатів. Діяльність із відкритими електронними журналами навчає бути незалежними та наполегливими для отримання результату. Учні отримують велике задоволення від демонстрації результатів власної діяльності, яка підтверджується науковцями.

Організаційні етапи розгортання відкритого електронного журналу на платформі представлені на рисунку 2.

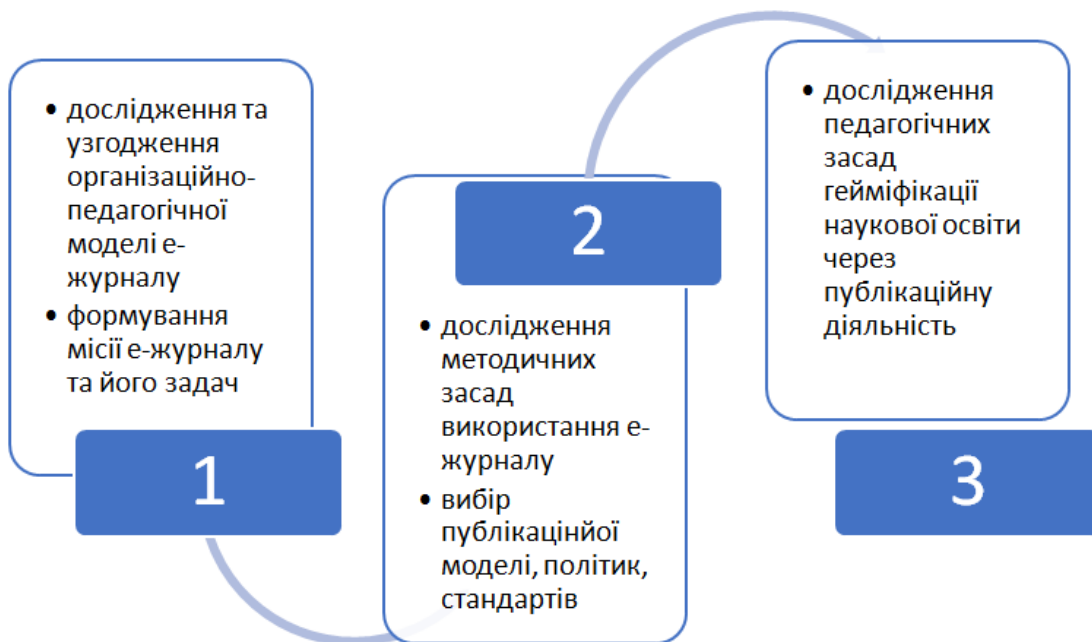

Рис. 2. Організаційні етапи розгортання відкритого електронного журналу для учнів МАН України

Щодо бізнес-моделі електронних видань, то ми обрали модель відкритого доступу, яка передбачає такі процеси: подача авторами публікації, процес рецензування, прийом статті до публіка-

ції, безкоштовний доступ для читачів [12].

Щодо структури публікаційного процесу, то нами було обрано традиційну модель, яка зображена на рисунку 3.

Рис. 3. Структура публікаційного процесу відкритого електронного журналу для учнів МАН України

Загальний алгоритм, критерії та індикатори відбору статей для публікацій у відкритому електронному журналі відображено в Положенні про електронне наукове видання з відкритим доступом Інституту обдарованої дитини НАПН України «Юний дослідник», яке є нормативним документом Інституту обдарованої дитини НАПН України. Метою Положення є визначення порядку функціонування наукового видання «Юний дослідник». Засновником наукового видання «Юний дослідник» є Інститут обдарованої дитини НАПН України.

З урахуванням, що майбутніми авторами наукових публікацій є учні, які цікавляться дослідницькою діяльністю та мають бажання в майбутньому професійно займатися науковою або науково-дослідною діяльністю, то, зрозуміло, і саме електронне видання повинно мати певні особливості в порівнянні із традиційними науковими виданнями, у яких публікуються результати саме наукової діяльності наукових працівників.

Тому, враховуючи ці особливості та задля забезпечення функціонування електронного наукового видання «Юний дослідник» передбачається створення Редакції, яка складатиметься з реакційної колегії, головного редактора та його заступника, відповідального секретаря. Редакційна колегія є постійно діючим органом управління видання, що визначає поточну редакційно-видавничу політику, розглядає та затверджує зміст чергових номерів. Склад редакційної колегії та її відповідальний секретар призначаються Засновником видання, тобто Інститутом обдарованої дитини НАПН України. Головний редактор видання є керівником Редакції, уповноваженим на те Засновником та керує діяльністю Редакції в межах повноважень, визначених Положенням наукового видання; здійснює підбір авторів (публікацій) та

рецензентів; представляє Редакцію у відносинах із Засновником, авторами, державними органами, об'єднаннями громадян і окремими громадянами; підписує до друку кожен номер видання; несе відповідальність за виконання вимог, що ставляться до діяльності засобу масової інформації, його Редакції відповідно до законодавства України.

Окремо визначений Порядок прийому статей до наукового видання, який має свої відмінності у порівнянні із традиційними науковими журналами. Звісно, що до опублікування у науковому виданні приймаються оригінальні рукописи учнівської молоді, які оформлені відповідно до встановлених редколегією вимог та не були відправлені до інших редакцій і не опубліковані раніше в інших виданнях. Враховуючи, що авторами статей є учнівська молодь, яка тільки починає свою публікаційну діяльність, відсоток унікальності тексту наданих рукописів має становити не менше 75 %.

Наступна особливість електронного видання полягає в моделі рецензування публікацій, де передбачається команда для рецензування однієї статті: двоє рецензентів із числа учнівської молоді та одного наукового керівника (або консультанта), що координуватиме їх діяльність.

Важливим моментом публікаційної моделі учнівського електронного наукового журналу є розподіл рецензентів для рецензування отриманих публікацій. Він відбувається за такими критеріями:

- рецензент є вихованцем одного з регіональних відділень системи МАН України;
- рецензент має як мінімум одну власну або дві у співавторстві опублікованих статей за даним напрямом за останні три роки в нашому науковому виданні;

– тема наукової та/або дослідницької діяльності рецензента співпадає або є дотичною до пряму поданої публікації.

Незалежне експертне рецензування регламентується окремою політикою та затверджується в Положенні. Усі статті, що публікуються в науковому виданні, проходять обов'язкове рецензування, яке здійснюється за анонімною формою як для авторів, так і для рецензентів (подвійне сліпе рецензування). Термін проведення рецензування триває не більш 6 тижнів. Звісно, рецензентом не може бути автор або співавтор роботи, а також наукові керівники автора або авторів. Завданням рецензування є відбір авторських рукописів для видання, внесення конкретних рекомендацій щодо їх поліпшення. Процедура рецензування орієнтована на максимально об'єктивну оцінку змісту наукової статті, визначення її відповідності вимогам видання та передбачає всебічний аналіз переваг і недоліків матеріалів статті.

Рецензенти опрацьовують матеріал та оцінюють його науковий рівень, заповнюючи «Форму рецензування», де вказують свої зауваження. Після заповнення основної «Форми рецензування» рецензенти обирають одну із запропонованих рекомендацій: прийняти подання (подання готове до публікації і приймається без змін); необхідно виправити (приймається, якщо автор врахує вказані зауваження); повернути на повторне рецензування (необхідне доопрацювання і повторне рецензування); відправити в інше видання (за тематикою подання підходить іншому виданню); відхилити подання (подання не задовольняє вимогам видання); дивіться коментарі (не задовольняє жодна з попередніх рекомендацій). Після завершення процесу рецензування вся відповідна інформація надсилається автору. Автор доопрацьовує рукопис та завантажує в систему журналу його нову версію. Якщо рукопис не було повернуто протягом двох місяців або про причини затримки не повідомлено редакції, він знімається з черги і видаляється. Рецензенти повторно розглядають доопрацьований рукопис та надають рекомендацію щодо можливості його подальшої публікації.

Ще однією особливістю діяльності відкритого електронного наукового видання «Юний дослідник» є попередня організаційна та методична підготовка майбутніх авторів та рецензентів, які мають обов'язково зареєструватися на платформі в цікавій для них ролі та відповідно пройти навчання для авторів (1-й рівень) або навчання для рецензентів. Обов'язковим є наступність – стати рецензентом (2-й рівень) можливо тільки після опанування ролі автора (1-й рівень) та публікації як мінімум однієї статті в електронному виданні «Юний дослідник». Отже, кожен майбутній рецензент повинен мати власний досвід успішної публікації в електронному науковому виданні

«Юний дослідник» з дотриманням усіх вимог для автора. Після успішного досвіду публікації власної статті в електронному виданні кандидат у рецензенти переходить до наступного етапу навчання – підготовка рецензента, яка передбачає реєстрацію кабінету рецензента, навчання з прийому публікацій та їх рецензування.

Вважаємо доцільним звернути увагу, що під час зазначеної нами практики гейміфікації публікаційної діяльності вихованець МАН України не приймає на себе будь-які інші додаткові та зайві ролі, які можливі в інших сценаріях гейміфікації (традиційні ігри, рольові та ділові ігри, симулятори тощо). У цьому сценарії діяльності вихованець МАН України керується власною мотивацією та внутрішньою метою – створення власного портфоліо майбутнього науковця та «статус» рецензента електронного наукового видання. Результатом такої активності буде створений власний продукт: власні публікації в науковому електронному виданні, власний успішний досвід рецензування публікацій інших дослідників, – усе це в майбутньому слугуватиме якісним електронним портфоліо майбутньому науковцю.

Варто зазначити, що окремим структурним компонентом алгоритму публікаційної діяльності є питання дотримання академічної доброчесності. Так, плагіатом ми вважаємо публікацію повністю або частково чужого твору під іменем особи, яка не є автором цього твору. Самоплагіатом є повторна публікація автором значних за обсягом та ідентичних за формою і змістом власних наукових текстів без зазначення факту їх попередньої чи одночасної публікації. Текстовим плагіатом вважаємо повне або часткове запозичення фрагментів тексту (не видозмінених або модифікованих), що присутній у статтях, тезах, звітах, монографіях, рукописах кваліфікаційних робіт тощо.

Академічну недоброчесність класифікуємо за такими категоріями:

- точне копіювання без змін і без належного бібліографічного оформлення запозичених фрагментів;
- копіювання зі змінами в мовній, лексичній і технологічній інтерпретації (з перестановкою слів, заміною літер, цифр);
- дослівний переклад з іншої мови.

Процедура дотримання академічної доброчесності передбачає дотримання таких етапів:

- усі рукописи, що подані в редакцію, перевіряються редактором на унікальність за допомогою сервісу пошуку текстових збігів на етапі первинного розгляду;
- у разі виявлення плагіату рукопис відхиляється.
- уся відповідальність за достовірність інформації в статтях, точність назв, прізвищ та цитат покладено на авторів представлених матеріалів згідно з чинним законодавством України.

У Положенні відкритого електронного журналу «Юний дослідник» окремим розділом передбачено етичні правила. Редакція у своїй роботі керується міжнародними етичними правилами наукових публікацій відповідно до рекомендацій Комітету з етики наукових публікацій COPE (Committee on Publication Ethics <https://publicationethics.org>). Автори мають заявляти про можливі конфлікти інтересів, які можуть вплинути на оцінку результатів дослідження, їх інтерпретацію, а також на судження рецензентів. Під конфліктом інтересів розуміються фактори, що негативно впливають на об'єктивність або можуть бути сприйняті як втручання в процес рецензування, прийняття редакційних рішень, публікації та презентації рукопису. Конфлікт інтересів може виникати відносно окремих осіб або організацій і поділятися на такі категорії: персональні, професійні, фінансові.

Під персональними конфліктами інтересів мається на увазі особисті відносини (наприклад, друзі, члени сім'ї, нинішній або попередній керівники, опоненти) з особами, що беруть участь у поданні та рецензуванні рукописів (авторами, рецензентами, редакторами або членами редколегії); особисті переконання (політичні, релігійні, ідеологічні тощо), пов'язані з темою рукопису, що можуть перешкодити об'єктивному процесу публікації (на етапі подання, рецензування, прийняття редакційних рішень або публікації).

Професійні конфлікти інтересів розуміють як: наявність колег, які брали участь або спостерігали за проведенням цього дослідження; членство в організаціях, які лобіюють інтереси автора; взаємини (оплачувані чи неоплачувані) з організаціями та організаціями, які фінансують цю діяльність, зокрема і неурядові організації, науково-дослідні чи благодійні установи.

Фінансові конфлікти інтересів розуміють дослідницькі гранти (від будь-якого спонсоруючого джерела, обмежені чи необмежені); патентні заявки (наявні або очікувані), включаючи заявки інститутів, до яких має відношення автор та від яких він може мати прибуток; гонорари, подарунки та винагороди будь-якого роду.

З метою недопущення та швидкого вирішення можливих конфліктів інтересів передбачено процедуру виявлення конфлікту інтересів:

- усі особи, які мають відношення до рукопису, коментують чи оцінюють даний матеріал (автори, редактори, рецензенти і читачі), мають задекларувати наявність конфлікту інтересів;

- авторам необхідно вказати чи входять вони до складу редакційної колегії журналу, до якого подають матеріал;

- рецензенти мають зазначити чи не мають ворожих стосунків з авторами надісланих на розгляд рукописів. Якщо через особисті відносини з автором рецензент не може об'єктивно оцінити

рукопис – йому варто відмовитися від виконання завдання;

- якщо, на думку редакторів, існують обставини, які можуть вплинути на неупереджений огляд, редакція не залучає такого рецензента;

- редакція залишає за собою право не публікувати рукопис, якщо задекларований конфлікт інтересів ставить під загрозу об'єктивність і достовірність оцінювання дослідження;

- якщо редакція виявить наявність конфлікту інтересів, що не був задекларований під час подання – рукопис може бути відхилений;

- якщо незадекларований конфлікт інтересів буде виявлено після публікації, за необхідності, статтю може бути виправлено чи видалено.

Варто звернути увагу, що інформація стосовно потенційних конфліктів інтересів не публікується без дозволу авторів і головного редактора.

Підбиваючи підсумки, ми зазначаємо, що питання публікаційної діяльності серед науковців щороку набирає дедалі більшої актуальності. Публікаційна діяльність стрімко змінюється, завдяки сучасним ІКТ і появі відкритих електронних журнальних систем.

Попри те, що на сьогодні відкриті електронні журнальні системи вже активно використовуються в науковому колі відкритим і дискусійним питанням залишається створення таких систем саме для учнівської молоді, яка вже має досвід наукової чи дослідницької діяльності. Ми вважаємо, що підготовка майбутніх науковців, талановитої та обдарованої молоді, усіх зацікавлених науковою чи дослідницькою діяльністю до якісної публікаційної діяльності дозволить їм отримати не лише успішний досвід і кількісні показники в наукометричних базах, а й створить власне електронне портфоліо майбутнього дослідника.

Отже, ми вважаємо, що створення відкритого електронного журналу для учнівської молоді МАН України дасть змогу суттєво підняти рівень публікаційної діяльності учнів і вихованців МАН України, популяризувати наукову діяльність, підвищити соціальний статус учнів і вихованців та забезпечити створення та подальше наповнення е-портфоліо майбутнього науковця.

Додатковими перевагами ми вважаємо популяризацію наукової діяльності серед учнів профільних класів закладів загальної середньої освіти; формування та розвиток загальнонаукових компетенцій; створення е-портфоліо вихованців МАН України; розробка додаткового інструментарію для пошуку та підтримки обдарованої учнівської молоді.

Використані літературні джерела

1. Олійник О. Концептуалізація глокалізації: методологічні аспекти / О. Олійник // Гуманітарний вісник ЗДІА. – 2009. – № 38. – URL: https://old-zdia.znu.edu.ua/gazeta/VISNIK_38_4.pdf.

2. Гриневич Л. Scientific education as the basis for innovative competence formation in the conditions of digital transformation of the society / Л. Гриневич, Н. Морзе, М. Бойко // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2020. – № 77 (3). – С. 1–26. – URL: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/32752>.

3. Енциклопедія освіти / І. Бех, Н. Бібік, В. Би-ков. – Київ : Юрінком Інтер.

4. Network of National Contact Points for Science with and for Society in Horizon 2020. Science education policies in the European Commission: towards responsible citizenship (October 2016). (2008). – URL: https://www.sisnetwork.eu/media/sisnet/Policy_Brief_Science_Education.pdf.

5. Гоцуляк Ю. В. Наукова освіта в Україні: теоретичний та нормативно-правовий контекст / Ю. В. Гоцуляк, М. С. Гальченко // Освіта та розвиток обдарованої особистості. – 2016. – № 4, 5–11. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Otros_2016_4_3.

6. Семенов О. Педагогічне партнерство як пріоритет сучасної педагогічної освіти: Досвід взаємодії Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України і Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка / О. Семенов, М. Вовк // Вісник Національної академії педагогічних наук України. – 2021. – № 3 (2). DOI: <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2021-3-2-11-1>.

7. Вашуленко О. Еволюція залежності публікаційної активності вчених від віку за останні півстоліття / О. Вашуленко, О. Костриця, О. Попович // Вісник Національної академії наук України. – 2019. – № 3. – С. 79–84.

8. Спирін О. Досвід використання програмної платформи OPEN JOURNAL SYSTEMS для інформаційно-комунікаційної підтримки науково-освітньої діяльності / О. Спирін, Л. Лупаренко // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2017. – № 5 (61). – С. 196–218. – URL: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/1910>.

9. Програма спільної діяльності Міністерства освіти і науки України та Національної академії педагогічних наук України на 2021–2023 роки. – URL: <http://naps.gov.ua/ua/activities/research/mon23/>.

10. Клочко А. Використання інструментів гейміфікації в освітньому процесі / А. Клочко, А. Прокопенко. – 2021. – URL: https://lib.iitta.gov.ua/729033/1/%D0%98%D1%8E%D0%BD%D1%8C_2021.pdf.

11. Tae Wan Kim, Kevin Werbach Excerpt from Ethics of Gamification. – 2022. – URL: <https://www.taylorfrancis.com/books/edit/10.1201/9781003278290/ethics-data-analytics-kirsten-martin?refId=c7616c1af0ea-49d5-a265-4620a76fe639&context=ubx>.

12. Тихонкова І. Публікаційна стратегія науковця і установи – 2019. – URL: <https://library.diit.edu.ua/storage/app/media/seminar/Lazaryan%20Strat.pdf>.

of glocalization: methodological aspects]. *Humanitarnyi visnyk ZDIA – Humanitarian Bulletin of ZDIA*, 38. Retrieved from: https://old-zdia.znu.edu.ua/gazeta/VISNIK_38_4.pdf [in Ukrainian].

2. Hrynevych, L., Morze, N., & Boiko, M. (2020). Scientific education as the basis for innovative competence formation in the conditions of digital transformation of the society. *Informatsiini tekhnolohii i zasoby navchannia – Information technologies and teaching aids*, 77 (3), P. 1–26. Retrieved from: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/32752>.

3. Bekh, I., Bibik, N., & Bykov, V. (2008). *Entsyklopediia osvity [Encyclopedia of Education]*. Kyiv. [in Ukrainian].

4. Network of National Contact Points for Science with and for Society in Horizon 2020. *Science education policies in the European Commission: towards responsible citizenship (October 2016)*. Retrieved from: https://www.sisnetwork.eu/media/sisnet/Policy_Brief_Science_Education.pdf.

5. Hotsuliak, Yu. V. (2016). Naukova osvita v Ukraini: teoretychnyi ta normatyvno-pravovyi kontekst [Scientific education in Ukraine: theoretical and normative-legal context]. *Osvita ta rozvytok obdarovanoi osobystosti – Education and development of gifted personality*, 4, P. 5–11. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Otros_2016_4_3. [in Ukrainian].

6. Semenoh, O., & Vovk, M. (2021). Pedagogichne partnerstvo yak priorytet suchasnoi pedagogichnoi osvity: Dosvid vzaiemodii Instytutu pedagogichnoi osvity i osvity doroslykh imeni Ivana Ziazynuna NAPN Ukrainy i Sumskoho derzhavnoho pedagogichnoho universytetu imeni A.S. Makarenka [Pedagogical partnership as a priority of modern pedagogical education: Experience of interaction between the Institute of Pedagogical Education and Adult Education named after Ivan Zyazyun NAPS of Ukraine and Sumy State Pedagogical University named after AS Makarenko]. *Visnyk Natsionalnoi akademii pedagogichnykh nauk Ukrainy – Bulletin of the National Academy Pedagogical Sciences of Ukraine*, 3(2). DOI: <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2021-3-2-11-1> [in Ukrainian].

7. Vashulenko, O., Kostrytsia, O., & Popovych, O. (2019). Evoliutsiia zalezhnosti publikatsiinoi aktyvnosti vchenykh vid viku za ostanni pivstolittia [Evolution of the dependence of publishing activity of scientists on age for the last half century]. *Visnyk Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy – Bulletin of the National Academy of Sciences of Ukraine*, 3, P. 79–84. [in Ukrainian].

8. Spirin, O., & Luparenko, L. (2017). Dosvid vykorystannia prohramnoi platformy OPEN JOURNAL SYSTEMS dlia informatsiino-komunikatsiinoi pidtrymky naukovo-osvitnoi diialnosti [Experience of using the software platform OPEN JOURNAL SYSTEMS for information and communication support of scientific and educational activities]. *Informatsiini tekhnolohii i zasoby navchannia – Information technologies and teaching aids*, 5(61), P. 196–218. Retrieved from: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/1910> [in Ukrainian].

References

1. Oliynyk, O. (2009). Kontseptualizatsiia hlokalizatsii: metodolohichni aspekty [Conceptualization

9. *Prohrama spilnoi diialnosti Ministerstva osvity i nauky Ukrainy ta Natsionalnoi Akademii Pedahohichnykh Nauk Ukrainy na 2021–2023 roky [Program of joint activities of the Ministry of Education and Science of Ukraine and the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine for 2021-2023]*. Retrieved from: <http://naps.gov.ua/ua/activities/research/mon23/> [in Ukrainian].

10. Klochko, A., & Prokopenko, A. (2021). *Vykorystannia instrumentiv heimifikatsii v osvithomu protsesi [The use of gamification tools in the educational process]*. Retrieved from: https://lib.iitta.gov.ua/729033/1/%D0%98%D1%8E%D0%BD%D1%8C_2021.pdf [in Ukrainian].

11. Tae, Wan Kim, & Kevin, Werbach (2022). Excerpt from *Ethics of Gamification*. Retrieved from: <https://www.taylorfrancis.com/books/edit/10.1201/9781003278290/ethics-data-analytics-kirsten-martin?refId=c7616c1af0ea-49d5-a265-4620a76fe639&context=ubx>.

12. Tykhonkova, I. (2019). *Publikatsiina stratehiia naukovtsia i ustanovy [Publication strategy of the scientist and institution - 2019]*. Retrieved from: <https://library.diiit.edu.ua/storage/app/media/seminar/Lazaryan%20Strat.pdf>. [in Ukrainian].

Kocharyan Artur, PhD in Pedagogical Sciences, Senior Fellow of the Giftedness Design Department of the Institute of Gifted Child of the NAES of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Kovalova Oksana, PhD in Psychological Sciences, head of the design department development of talent of the Institute of Gifted Child of the NAES of Ukraine, Kyiv, Ukraine

ORGANIZATION OF PUBLICATION ACTIVITIES OF YOUNG RESEARCHERS USING OPEN JOURNAL SYSTEMS

Summary.

The article presents the interim results of the project “Scientific and methodological support for creating an electronic open access journal for publishing the results of scientific activities of students of the Small Academy of Sciences of Ukraine” for the joint program of the Ministry of Education and Science of Ukraine and the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine for 2021–2023. The results of the analysis of the indicators of publishing activity of researchers are presented and importance in the professional activity of the scientist is noted. The chosen publication model of the electronic open journal is substantiated and uniqueness in comparison with traditional scientific electronic editions is determined, which is based on the use of the principle of gamification, which involves students in the double-blind review procedure. The benefits of using the Open Journal Systems platform, which deploys an electronic edition, have been identified. Systematized organizational tasks of the preparatory stage, namely: research of organizational and pedagogical model of using the electronic journal, research of organizational and methodological principles and separately pedagogical principles of gamification of scientific education through publishing activities on the OJS platform. The article also comments on some important aspects of the Journal's Regulations on the Ethics of Publications.

Keywords: open access; scientific communication; Small Academy of Sciences of Ukraine; gifted student youth; Open Journal Systems; gamification.

Стаття надійшла до редколегії 13 квітня 2022 року